

**EUROPOS SĄJUNGOS VIDAUS POLITIKOS GENERALINIS
DIREKTORATAS**

**POLITIKOS DEPARTAMENTAS B:
STRUKTŪRINĖS PARAMOS IR SANGLAUDOS POLITIKA**

KULTŪRA IR ŠVIETIMAS

**MOKYTOJŲ MOKYMAS: PRADINIO
UGDYMO MOKYTOJŲ RENGIMO PADĖTIS
IR PERSPEKTYVOS EUROPOJE**

TYRIMAS

Santrauka

Šiuo tyrimu prisidedama prie Europos Parlamento Švietimo ir kultūros komiteto indėlio užtikrinant Europos pradinių mokyklų mokytojų darbo kokybę. Jame įvertinama Europos pirminio mokytojų rengimo, paramos karjeros pradžioje ir tęstinio profesinio tobulinimosi padėtis atsižvelgiant į konkrečius mokytojus ir mokytojų rengėjus. Informuojame, kaip šios tęstinio mokytojų švietimo sistemos dalys padeda mokytojams kovoti su sunkumais klasėse, mokyklose ir sistemos lygiu. Pranešime įvertinamos sektoriaus reformos, vykdomos atsižvelgiant į ankstesnes rekomendacijas. Tyrimas baigiamas politikos rekomendacijomis, kaip šviečiant mokytojus toliau tobulinti mokymo kokybę.

Šis dokumentas užsakė Europos Parlamento Kultūros ir švietimo komitetas.

AUTORIAI

Organizacija „Panteia“: Johan Bokdam, Inge van den Ende
Politikos rėmimo institutas „Ockham“: Simon Broek

ATSAKINGOJI ADMINISTRATORĖ

Ana Maria Nogueira
Europos Parlamentas
Politikos departamentas b: struktūrinės paramos ir sanglaudos politika
B-1047 Briuselis
E. paštas: poldep-cohesion@europarl.europa.eu

REDAKTORĖ

Lyna Pärt

KALBOS

Originalas: EN
Vertimas: DE, FR

APIE REDAKCIJĄ

Norėdami susisiekti su teminiu skyriumi arba užsisakyti jo naujienlaiškį, rašykite adresu poldep-cohesion@europarl.europa.eu

Rankraštis užbaigtas 2014 m. liepos mėn.
© Europos Sąjunga, 2014 m.

Šis dokumentas pateiktas internete adresu
<http://www.europarl.europa.eu/committees/lt/studies.html>

ATSAKOMYBĖ

Už šiame dokumente pareikštas nuomones atsako tik autoriai ir jos nebūtinai atitinka oficialią Europos Parlamento poziciją.

Leidžiama atgaminti ir versti nekomerciniais tikslais tik nurodžius šaltinį, apie tai leidėją iš anksto informavus ir jam nusiuntus kopiją.

SANTRAUKA

Tyrimo tikslas

Mokytojai – svarbiausias veiksnys mokykloje, darantis poveikį mokinių mokymosi kokybei. Šiame tyrime laikomės daugiaplanio mokytojų darbo kokybės požiūrio, pagal kurį mokytojų mokymas ir profesinis tobulinimasis yra itin svarbūs mokinių mokymuisi ir akademiniam pasiekimams.

Mokytojai susiduria su įvairiais sunkumais, susijusiais su mokymu ir mokymo veiksmingumu, tai pat su augančiais visuomenės poreikiais švietimo veiksmingumo požiūriu. Todėl būtini sisteminiai mokytojų profesijos pokyčiai, daugiau dėmesio taip pat skiriant mokytojų švietimui ir mokymui.

Pagrindiniai tyrime nagrinėjami klausimai: 1) ar dabartinė Europos mokytojų švietimo sistema atitinka jos tikslus ir 2) kaip galima pagerinti pirminį ir tęstinį mokytojų švietimą siekiant padėti jiems kovojant su esamais ir būsimais sunkumais.

Tyrimo nagrinėjama, kaip nacionalinės strategijos, skirtos mokytojų darbo kokybei gerinti, susijusios su įvairiais mokytojų karjeros etapais ir tęstiniu mokytojų švietimu. Mokytojų švietimą galima suskirstyti į tris etapus: pirminis mokytojų švietimas, parama karjeros pradžioje ir tęstinis profesinis tobulinimasis.

Tyrimas pagrįstas turimos literatūros ir politikos dokumentų apžvalga, suinteresuotųjų ES lygmens subjektų apklausomis ir išsamia šalių analize remiantis mokytojų, mokytojų rengėjų, pirminio mokytojų švietimo programų vadovų, moksleivių ir politikos formuotojų apklausomis septyniose valstybėse narėse (Austrijoje, Airijoje, Italijoje, Lietuvoje, Nyderlanduose, Prancūzijoje ir Suomijoje).

Išvados

Išvados grupuojamos į tris dalis. Pirmai kategorijai priklauso išvados, susijusios su ES lygmens raida:

- Europos lygmeniu labai svarbus darbotvarkės klausimas yra mokytojų rengimas ir jau pateikta daug svarbių tyrimų bei vadovų. Tačiau sunku pastebėti tiesioginį praktinį jų poveikį;
- paprastai nacionalinės reformos suderintos su ES dokumentuose nurodytomis rekomendacijomis. Mokytojų rengimas yra svarbus politinis klausimas daugelyje šalių ir paprastai reformomis siekiama įveikti sunkumus, su kuriais buvo susidurta.

Antrai kategorijai priklauso išvados, susijusios su sunkumais ir reformomis:

- klasių lygmens problemos sprendžiamos visose struktūrose (teikiant pirminio mokytojų švietimo, paramos karjeros pradžioje ir tęstinio profesinį tobulinimosi paslaugas). Tačiau politikos reformos visų pirma susijusios su pirminiu mokytojų švietimu, o paramai karjeros pradžioje ir tęstiniam profesiniam tobulinimuisi skiriama mažiau dėmesio;
- mokyklų lygmens problemos vykdamas mokytojų švietimo politiką beveik nesprensdžiamos. Su jomis veiksmingiau galima kovoti vykdamas kitų politikos sričių reformas, susijusias su darbo sąlygomis ir mokyklų organizavimu (ištekliais);

- sistemos lygmens problemos sprendžiamos įgyvendinant pirminio mokytojų švietimo reformas, tačiau jos taip pat susijusios su kitomis politikos sritimis (darbo sąlygos, finansinės sistemos, mokytojų profesijos suvokimas).

Trečiai kategorijai priklauso išvados, susijusios su mokytojų rengimo struktūra ir reformų strategijomis:

- reformos daugiausiai orientuotos į pirminį mokytojų švietimą. Apskritai, jeigu manoma, kad pirminis mokytojų švietimas geras, daugiau politinio dėmesio skiriama kitoms tęstinio švietimo dalims. Mokytojų rengimas labai retai traktuojamas kaip tęstinis procesas, kurį sudaro pirminis mokytojų švietimas, parama karjeros pradžioje ir tęstinis profesinis tobulinimasis. Todėl skirtingų struktūrų veiksmai nepakankamai suderinti (neaišku, kuri struktūra turėtų spręsti kurią problemą);
- pirminio mokytojų švietimo programos nagrinėtose šalyse labai skiriasi ir priklauso nuo suvokimo, kas yra geras mokytojas. Todėl dėl pirminio mokytojų švietimo reformų kyla daug politinių ir visuomenės diskusijų;
- parama karjeros pradžioje politinėje darbotvarkėje įgijo daugiau svarbos. Tačiau daugelio šalių požiūris dar nepakankamai susiformavo;
- tęstinis profesinis tobulinimasis numatytas daugumoje šalių. Tačiau apskritai trūksta paskatų dalyvauti tęstinio profesinio tobulinimosi procese (susijusiame su karjera), be to, yra asmeninis nusistatymas, trukdantis dalyvauti.

Rekomendacijos

Galima pasiūlyti keletą rekomendacijų siekiant užtikrinti, kad būtų numatytos mokytojų rengimo struktūros, kurios padėtų mokytojams spręsti problemas, su kuriomis jie susiduria.

1 rekomendacija (skirta Europos, nacionaliniams ir vietos suinteresuotiesiems subjektams, mokykloms ir mokytojams): **mokytojų rengimą laikyti tęstiniu procesu, į kurį, kovojant su mokymo praktikos problemomis, įtraukiamas pirminis mokytojų švietimas, parama karjeros pradžioje ir tęstinis profesinis tobulinimasis.** Šiuo tikslu rekomenduojama:

- suformuluoti paramą karjeros pradžioje ir tęstinį profesinį tobulinimąsi kaip tęstinio mokymosi būdus susiejant juos su ankstesniais tęstinio proceso etapais;
- užtikrinti paramos karjeros pradžioje ir tęstinio profesinio tobulinimosi skaidrumą siekiant juos labiau susieti su siūlomu turiniu;
- užtikrinti darbdavių lūkesčių, susijusių su mokytojų tęstiniu tobulinimusi, skaidrumą.

2 rekomendacija (skirta nacionaliniams suinteresuotiesiems subjektams, mokykloms ir mokytojams): **rengiant ir įgyvendinant reformas atsižvelgti į Europos lygmeniu jau pasiektus mokytojų rengimo rezultatus.** Rekomenduojama:

- konkrečius klausimus perkeliant į nacionalinę darbotvarkę (parama karjeros pradžioje ir tęstinis profesinis tobulinimasis) naudotis atitinkama ES literatūra;
- naudotis atitinkamais dokumentais rengiant nacionalinio, vietos ar mokyklų lygmens paramos karjeros pradžioje ir tęstinio profesinio tobulinimosi struktūras.

3 rekomendacija (skirta nacionaliniams ir vietos ir (arba) mokyklų lygmens suinteresuotiesiems subjektams): **mokytojų rengimo reformos turėtų būti suderintos su mokyklų organizavimu ir darbo sąlygomis. Taip pat turėtų būti pakankamai reformų įgyvendinimui skirtų finansinių išteklių.** Šiuo tikslu rekomenduojama:

- remti mokytojų mokymąsi organizuojant patrauklias pasirengimo programas;
- sukurti mokymosi paskatas sutvirtinant žmogiškųjų išteklių valdymą mokyklose ir tęstinį tobulinimąsi susiejant su mokytojų karjera;
- suderinti darbo sąlygas, mokyklų organizavimą ir mokyklų kultūrą siekiant sukurti labiau diferencijuotas karjeros galimybes, užtikrinti bendradarbiavimu grindžiamo mokymosi mokykloje paskatas ir suteikti mokytojams daugiau laiko užduotims, susijusioms su mokyklos vystymusi.

Užtikrinti, kad įgyvendinant reformas finansinių išteklių užtektų politikos tikslams pasiekti.